

full d'assessorament *de l'escola* *de mares i pares de la FaPaC*

COORDINADOR DEL SERVEI: VLADIMIR REINHARDT

L'IMPACTE DE LES NOVES TECNOLOGIES: REPTES I POSSIBILITATS, LÍMITS I RISCOS

SOCIETAT I TECNOLOGIA DIGITAL

Estem en un moment de la humanitat molt interessant. Des de fa ja uns anys, intento imaginar quina sensació d'incertesa i confusió tenien els ciutadans de segles anteriors davant dels nous invents i artefactes tecnològics, és a dir, els que van veure el naixement de la ràdio, el telèfon, la llum i, fins i tot, el de la impremta. Suposo que haurien de viure amb molta perplexitat i escepticisme els avantatges que cada un d'aquests aparells els podia aportar a la seva vida quotidiana. I fixe-u-vos avui! Us imagineu un món sense ràdio, sense televisió, sense electricitat o sense telèfon?

I és que les noves tecnologies no ens deixen indiferents. Imaginin-se per un moment: si fa uns anys, algú els hagués explicat que cadascun de nosaltres duria un petit telèfon sense fils (mòbil) per a comunicar-se amb qualsevol persona en qualsevol lloc i en qualsevol moment, s'ho haguessin cregut? Molt probablement que no. L'èxit de cadascuna d'aquestes noves tecnologies es basa, principalment, en la ruptura de la concepció clàssica d'espai i temps. I és aquí on rau la clau per a incorporar-les també amb èxit a les diferents facetes i àmbits de la nostra vida

EDUCACIÓ I TECNOLOGIA DIGITAL

En l'àmbit educatiu, per exemple, sembla mentida que ens costi tant incorporar aquestes noves eines tecnològiques. El problema, crec jo, va més enllà de la simple utilització de la tecnologia i té molt més a veure amb la capacitat creativa de l'administració, famílies, mestres i educadors. I és que les noves tecnologies (Internet, mòbils, *dvd's*,...) ens deixen actualment, i en moltes ocasions, en evidència. Estem treballant de la mateixa manera i sent esclaus d'unes creences educatives i organitzatives típiques de societats de naturalesa més aviat analògica (industrial, individual i rígida), que digital (informacional, cooperativa i flexible). Un exemple esquemàtic d'aquesta situació ho pro-

posa Seymour Papert, qui planteja el següent: Si un cirurgià de mitjans del segle dinou hagués estat transportat a través del temps fins a un modern quiròfan dels nostres dies, no hagués reconegut absolutament res. No tindria la menor idea de què fer o com col·laborar. La tecnologia moderna ha transformat les pràctiques de la cirurgia de forma tal, que al millor cirurgià d'antuvi li resultaria impossible reconèixer-les. En canvi si un mestre d'escola de mitjans del segle dinou fes el mateix viatge a través del temps, fins a recalcar en un aula d'una escola primària d'avui, podria dictar la classe tal com ho fa el seu col·lega de finals del segle vint, llevat d'alguns detalls menors. (Papert, Seymour. A: Negoponte, Nicholas. *El món digital*.)

LES NOVES TECNOLOGIES A L'ESCOLA: TOT UN REPTE!

No és paradoxal pensar que l'escola, sent la institució per excel·lència i experta en els processos d'ensenyament - aprenentatge, sigui l'organització que més li costa aprendre i gestionar el coneixement?

El problema radica, a la meua manera de veure, en què entenem i hem entès fins avui per ensenyar i aprendre i quin tipus de competències són les necessàries per a donar resposta a les demandes i necessitats de la nostra societat actual. Aquí és on família i escola tenen també una nova oportunitat de treballar "braç a braç", en profunda corresponsabilitat educativa, escoltant atentament i dialogant amb els nens, explorant els reptes i possibilitats, així com els límits i les amenaces que ofereixen els diferents aspectes culturals i polítics de la nostra societat actual tan plural, tecnològica, imprevisible, canviant i contradictòria.

En definitiva, les noves tecnologies poden ser el millor pretext per a innovar a l'aula, per a provocar canvis organitzatius i obrir l'escola a la comunitat. Seria una negligència per part nostra perdre l'oportunitat que tenim per a promoure una veritable transformació educativa on la tecnologia té un paper de suport i motivació a l'aprenentatge.

REPTES I POSSIBILITATS, LÍMITS I RISCOS D'ALGUNES EINES TECNOLÒGIQUES

Les noves tecnologies no són eines exemptes de perills si cauen en mans de persones desconsiderades o bé que desconeixen l'impacte emocional que poden produir a l'altra banda de la pantalla. Per això hem cregut oportú classificar **les eines tecnològiques més emprades pels nostres infants i adolescents i advertir-los dels seus possibles riscos** en el seu ús:

Pel que fa al correu electrònic:

- No respondre mai a missatges agressius o que

indueixin o incloguin missatges obscens, amenaçants o que ens facin sentir malament.

- En el cas que vulguem tractar i/o comunicar-nos amb persones desconegudes per mitjà de les eines electròniques de xat, correu o missatgeria més habituals, es aconsellable disposar de diverses comptes de correu gratuït, tipus Hotmail (<http://www.hotmail.com>) o Yahoo (<http://es.yahoo.com/>).
- Cal que sospitem d'aquells correus electrònics que regalen o ofereixen productes amb molta facilitat o bé demanen les nostres dades personals per a realitzar alguna operació financera.
- Quan rebem algun tipus d'informació sospitosa o amenaçant, el millor que podem fer és reenviar el missatge a delitos.tecnologicos@policia.es
- Existeix una normativa a la xarxa que ajuda tractar amb educació i etiqueta la comunicació virtual i a fer un bon ús del correu electrònic. Per a més informació, aneu a <http://www.netiqueta.org/>

Pel que fa al xat i/o a la missatgeria instantània:

- Cal tenir en compte que la major part d'aquests tipus d'aplicacions demanen una identitat o "alies", altrament dit, "nickname" per poder entrar a xatejar. Això significa que MAI s'ha de posar el propi nom en aquest tipus de formularis.
- A conseqüència d'això anterior, MAI es té la seguretat, ni la garantia, ni la confiança de saber exactament qui és l'altra persona que es troba darrera la pantalla. Cal anar molt en compte en donar o enviar les nostres dades personals (noms, adreces, telèfons, mòbils,...).
- És aconsellable fugir de les anomenades "cites a cegues" amb persones desconegudes.
- Quan rebem algun tipus d'informació sospitosa o amenaçant, el millor que podem fer és reenviar el missatge a delitos.tecnologicos@policia.es
- Molts programes o aplicacions de missatgeria permeten guardar una còpia de la conversa mantinguda en format text. Informar al nostres infants i joves d'aquesta opció pot prevenir i aclarir possibles i futurs malentesos.
- Existeix una normativa a la xarxa que ajuda tractar amb educació i etiqueta la comunicació virtual i a fer un bon ús del xat o la missatgeria instantània. Per a més informació, aneu a <http://www.netiqueta.org/>

Pel que fa a la navegació web:

- És aconsellable realitzar sessions de navegació per Internet, és a dir, planificar amb els nostres fills quines adreces visitaran i quins llocs webs es poden trobar pel camí.
- És aconsellable també poder visitar conjuntament

pares i fills planes pornogràfiques i aprofitar així per explicar-los i comentar-los l'existència a Internet d'aquest tipus de continguts. Sovint, manifestar cert "coneixement" en aquests temes per part dels adults ajuda a crear un clima de confiança necessari entre pares i fills en relació a aquests temes.

- Com a mesura preventiva, cal emprar filtres i opcions de seguretat en el navegador, arribant a bloquejar espais webs no desitjats.
- Cal tenir sempre l'ordinador ben configurat i totes les eines de connectivitat i de seguretat ben instal·lades ja que les finestres emergents acostumen a ser altament perilloses per distreure la navegació o bé per instal·lar software malintencionat (spyware) provocant així visites inesperades en el navegador.
- En qualsevol cas, si us trobeu amb pàgines de contingut il·legal: racista o xenòfob, pàgines que fan apologia del terrorisme, pàgines de pornografia infantil o sobre tràfic de drogues es convenient denunciar-les a la Línia de Denúncia Anònima a <http://www.protegeles.com>

Pel que fa a mòbils:

- És aconsellable limitar el consum de trucades, així com establir i posar unes regles clares del seu ús.
- Cal tenir en compte que alguns missatges SMS són d'un cost més elevat donat que acostumen a ser compres de logos, músiques, jocs i/o missatges que es poden enviar en alguns concursos de cadenes de TV. Cal alertar que aquests SMS són molt més cars.
- Cal advertir que el mòbil és un aparell personal i intransferible. És aconsellable no intercanviar-lo amb els companys, com si d'un videojoc es tractés.
- Cal anar molt en compte amb els aparells mòbils de tercera generació o mòbils multimèdia que incorporin càmeres de vídeo i/o fotogràfiques. El seu ús de forma fraudulenta pot atemptar els drets d'imatge personal.
- Cal anar molt en compte a qui donem el número de telèfon mòbil.

Pel que fa a videojocs:

- És aconsellable limitar les hores davant la consola de jocs i negociar/pactar el seu ús.
- És aconsellable també poder conèixer quins tipus de jocs tenen i es canvien amb els companys de l'escola.
- Sovint, és molt necessari que pares i mestres coneguin quins tipus de jocs existeixen al mercat i estiguin al dia de les marques de consoles i aparells electrònics.
- A banda, és necessari que pares i mestres juguin amb els infants i comentin amb ells la dinàmica del joc.
- És necessari combinar l'ús d'Internet, la TV i els videojocs amb altres activitats que desenvolupen de

diferent forma la creativitat i les capacitats personals i socials (esplai, teatre, esport,...).

Pel que fa a la TV i Vídeo/DVD:

- És aconsellable veure la TV en família, conjuntament.
- És aconsellable limitar les hores de dedicació a la TV, Vídeo o DVD de forma que es negociï o es pacti amb els infants i/o adolescents.
- Cal pensar en introduir una educació en comunicació a les escoles que ajudi a "saber llegir i escriure" de forma audiovisual. Per a més informació, vegeu <http://www.aulamedia.org/manifest/>
- Recomanem la lectura del següent article on-line on es dibuixen 27 consells sobre el consum de la TV a les llars familiars. Vegeu <http://taconline.net/articulosdefondo/27consejos.php3>
- Es necessari combinar l'ús d'Internet, la TV i els videojocs amb altres activitats que desenvolupen de diferent forma la creativitat i les capacitats personals i socials (esplai, teatre, esport,...).

L'ÚS I ABÚS DE ES NOVES TECNOLOGIES EN L'ÀMBIT FAMILIAR: CONSELLS I ASPECTES A TENIR EN COMPTE!

Pel que fa a actituds i comportaments a casa:

1. Parlin i dialoguin amb els seus fills i mestres. El fet que els infants percebin en nosaltres una actitud de curiositat i preocupació, ajuda a tractar els temes de forma oberta i positiva davant els reptes que ens presenta la societat i la tecnologia:
 - a. Coneguin realment què consumeixen, quins programes de TV veuen, quins jocs d'ordinador compren, quins valors s'amaguen darrera i amb qui juguen i es relacionen.
 - b. Compatibilitzin els jocs electrònics amb altres activitats de lleure (teatre, dansa, lectura, esplai, ...)
 - c. Juguin, xategin i naveguin amb ells! Explorin conjuntament els avantatges i els inconvenients de les noves tecnologies.
 - d. Vegin la TV amb ells. És la millor forma de saber què veuen i què en pensen.

Pel que fa a mesures preventives amb l'ordinador:

1. Coneguin eines de control (opcions de seguretat del navegador).
2. Estableixin regles bàsiques d'ús a casa i regles de seguretat (creant comptes limitades).
3. Col·loquin l'ordinador a la vista.
4. Ensenyin els infants a navegar de forma segura, és a dir, a pàgines web conegudes.

5. Davant d'un possible problema, reaccionin a temps:
 - a. Parlant amb ells
 - b. Trucant a les organitzacions adients
 - c. Denunciant qualsevol acte il·legal

EINES I RECURSOS A LA XARXA D'OBLIGADA VISITA PER A PARES, MESTRES I EDUCADORS

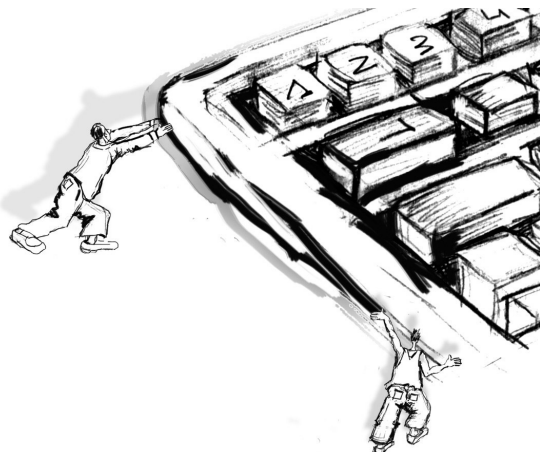
A continuació, els fem arribar aquelles adreces més interessants que pares, mestres, educadors i infants poden consultar sense problema i on trobaran la informació al respecte més actualitzada.

1. **Per saber i estar informat sobre educació i TIC** o conèixer adreces i recursos educatius, consulteu <http://www.educaweb.com>, <http://www.guiaeducativa.net> i <http://www.chaval.es>
2. **Per ajudar els nostres infants a utilitzar Internet amb seguretat**, consulteu <http://www.internetsegura.net> i <http://navegacion-segura.red.es/>
3. **Per denunciar qualsevol delictes relacionat amb Internet i els infants**, consulteu <http://www.protegeles.com/>, <http://www.cibercentinelas.org/> i <http://www.piscolabis.net/>
4. **Comunitat virtual formada per pares i mares amb la finalitat de conèixer de més a prop les diferents problemàtiques, riscos i perills de les noves tecnologies**, consulteu <http://www.ciberfamilias.com/i> <http://www.aui.es/padres/progra.htm>

5. **Espai web dedicat a saber com navegar per Internet de forma segura**, consulteu <http://www.laredytu.com/>, <http://www.diba.es/chilias/info/navegueu.asp> i http://www.pandasoftware.es/about/resp_social/children_internet/

PER SABER-NE MÉS...

- Area Moreira, M. (2005). *La educación en el laberinto tecnológico. De la escritura a las máquinas digitales*. Barcelona: Octaedro
- Fainholc, B. (2004). *Lectura crítica en Internet. Análisis y utilización de los recursos tecnológicos en educación*. Rosario: Homo Sapiens Educiones
- Laniado, N.; Pietra, G. (2004). *Videojuegos, internet y televisión*. Barcelona: Oniro.
- Majó, J.; Marqués, P. (2002). *La revolución educativa en la era Internet*. Barcelona: CissPraxis
- Norminanda M. (2005). *La comunicación Audiovisual en la Educación*. Madrid: Ediciones Laberinto

AUTOR DEL TEXT:

Miquel Àngel Prats Fernández Mestres
 Psicopedagog i Doctor en Pedagogia.
 Professor de noves tecnologies aplicades a l'educació a la FPCEE Blanquerna
 (Universitat Ramon Llull)

AMB EL SUPORT DE:

Diputació Barcelona
 xarxa de municipis
 Àrea d'Educació

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE MARES I PARES D' ALUMNES DE CATALUNYA

Cartagena 245, àtic
 Tel. 93 435 76 86*
 Fax 93 433 03 61
 08025 Barcelona

C/. de la Rutlla 20-22
 Tel. 972 21 92 12
 Fax 972 22 25 60
 17002 Girona

Passatge Pompeu 4, 6a planta
 Tel. 973 23 23 59
 Fax 973 23 23 59
 25002 Lleida

Fortuny 23
 Tel. 977 23 45 89
 Fax 977 21 76 08
 43001 Tarragona